

İLK AŞK

İVAN SERGEYEVİÇ TURGENYEV

VakıfBank Kültür Yayınları: 0107
Edebiyat: 029

İLK AŞK

İVAN SERGEYEVİÇ TURGENYEV

Özgün adı

Первая любовь

Türkçesi

Abdrasul İsakov

Kapak Görseli ve Sayfa Uygulama

Faruk Özcan

Kitap Editörü

Güldana Murzakulova

Son Okuma

Ömer Uzunağaç

VakıfBank Kültür Yayınları

Büyükdere Caddesi

No: 97 – Kat 4

Şişli 34394 İstanbul

Telefon: 0 212 354 5730

www.vbky.com.tr – info@vbky.com.tr

Sertifika No: 40141

© Vakıf Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., 2021

ISBN 978-625-7447-09-6

Kitabın Türkçe yayın hakları VakıfBank Kültür Yayınları'na aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Baskı

Turkuvaz Haberleşme ve Yay. A. Ş.

Güzeltepe Mahallesi Mareşal Fevzi

Çakmak Caddesi B Blok No: 29/1/1

Eyüpsultan İstanbul

Telefon: 0212 354 3000

Sertifika No: 46403

1. Baskı: Ağustos 2021

İLK AŞK

İVAN SERGEYEVİÇ
TURGENYEV

TÜRKÇESİ
ABDRASUL İSAKOV

İVAN SERGEYEVİÇ TURGENYEV

On dokuzuncu yüzyıl Rus edebiyatının en önemli şair ve yazarlarından biri olan İvan Sergeyeviç Turgenyev, 28 Ekim 1818'de Rusya'nın Oryol şehrinde doğdu. Özel eğitiminin ardından St. Petersburg ve Moskova üniversitelerinde okuyup Batı dillerinde yetkinlik kazandı. 1838-1841 yılları arasında Berlin Üniversitesi'nde eğitim gördüğü dönemde birçok araştırmacı, filozof ve edebiyatçıyla arkadaş oldu. Berlin'deki tecrübeleri Turgenyev'i özgürlükçü ve kölelik-karşıtı birine dönüştürdü. 1856'da ilk romanı *Rudin*, *Sovremennik*'te yayımlandı. Bu dönemde yurt dışına seyahat etmeye başlayan Turgenyev, Paris, Berlin ve Londra gibi şehirleri dolaştı. 1859'da *Asilzade Yuvası* yayımlandıktan sonra ertesi yıl *Arefe* ve *İlk Aşk*'i kaleme aldı. 1860'larda Rusya'dan uzaklaşıp sırasıyla Baden-Baden, Londra ve Bougival'de yaşadı. Fransa'da yaşadığı dönemde Gustave Flaubert, George Sand, Émile Zola, Alphonse Daudet, Edmond de Goncourt ve Henry James'le arkadaşlık etti. 1879'da Rusya'yı ziyaret etti ve coşkuyla karşılandı. Aynı yıl Oxford Üniversitesi'nden fahri doktora aldı. Ertesi sene Moskova'daki Puşkin anıtının açılışında bir konuşma yapan Turgenyev, 3 Eylül 1883 günü Bougival'de öldü. Turgenyev, sonraki yıllarda Tolstoy ve Dostoyevski ile birlikte, Rus edebiyatının altın çağının üç kutbundan biri olarak büyük saygı gördü.

ABDRASUL İSAKOV

1983'te Kırgız Cumhuriyeti'nin Calal Abad şehrinde doğdu. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nden 2005 yılında mezun olduktan sonra tahsilini devam ettirmek için Türkiye'ye geldi. 2007 yılında Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Yüksek Lisans eğitimini tamamladı. 2014 yılında Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Genel Türk Tarihi Anabilim Dalı'ndan Doktora payesini aldı. 2017-2018 yıllarında aynı üniversitede post-doktora araştırmalarına devam etti. Rusça, Kırgızca, Kazakça, Özbekçe ve Tatarcadan Türkiye Türkçesine tercümeler yaptı. Çeşitli dergilerde editör, editör yardımcısı görevlerinde bulundu. TRT Türkiye'nin Sesi Radyosu'nda haftalık programlar yapıyor.

Pavel Vasilyevič Annenkov'a...

İLK AŞK

GİRİŞ

Misafirler gideli epey olmuş, saat gece on iki buçuğa gelmişti. Odada sadece ev sahibi ve Sergey Nikolayeviç'le Vladimir Petroviç kalmıştı. Ev sahibi hizmetliyi çağırarak akşam yemeğinden kalan tabakları ve yemek artıklarını götürmesini emretti.

Koltuğuna iyice yerleşip, purosunu yakarak derin bir nefes çekti, “Demek ki, bir karara vardık,” dedi. “Her birimiz ilk aşklarımızı anlatmakla yükümlüyüz. Sıra sizde, Sergey Nikolayeviç.”

Tombul yanaklı, açık benizli dolgunca biri olan Sergey Nikolayeviç önce ev sahibine baktı. Sonra düşünceli bir şekilde gözlerini evin tavanına dikti. Nihayet, “Benim başımdan ilk aşk diye bir şey geçmedi, ben bu konuya doğrudan ikinci aşkla başladım,” dedi.

“Nasıl yani?”

“Çok basit. Ben ilk defa çok sevimli bir genç hanıma kur yaptığımda on sekiz yaşımdaydım. Ama ona bu konuda sanki tecrübeliymişim gibi davranmıştım. Daha sonra tanıştığım kızlarla da aynı şekilde kur yaptım. Aslında benim ilk ve son defa âşık olduğum hanım dadımdı ve ben o zaman altı yaşımdaydım. Ama bizim o ilişkimizin üzerinden uzun yıllar geçtiğinden detayları hafızamdan silinip gitti. Hem zaten hatırlasam bile bu kimin ilgisini çeker ki?”

Ev sahibi, “Ne yapacağız şimdi?” diye söze girdi. “Benim ilk aşkımda da öyle anlatılacak bir durum yok. Şu an eşim olan Anna İvanovna’yla tanışınca kadar kimseye âşık olmamıştım.

Bizim her şey tıkırında gitti: Babam dünür gidip onun babasıyla anlaştı, daha tanışır tanışmaz bizim de kanımız kaynadı birbiri-mize, meseleyi çok uzatmadan hemen nikâh kıydırdık. Benimki topu topu birkaç cümleyle anlatılabilecek bir hikâyedir. Beyler, gerçeği söylemek gerekirse, başımızdan geçen ilk aşklarımızı anlatma konusunu gündeme alınca, yaşlı dense yaşlı olmayan, genç dense genç olmayan sizin gibi bekârlara güvenmiştim. Vladimir Petroviç, belki siz bu konuda bir şeyler anlatıp gönlümüzü hoşnut edersiniz?”

Saçlarına ak düşmeye başlamış olan kırk yaşlarındaki Vladimir Petroviç, “Başta söyleyecek olursam, benim başımdan geçen ilk aşkım, gerçekten de, bir başka özelliğe sahip aşk hikâyesidir,” dedi azıcık tereddütten sonra.

Ev sahibiyle Sergey Nikolayeviç bir ağızdan, “Oo!” diyerek sevinçle ona baktılar. “İşte hikâye... Anlatın.”

“Peki... ya da hayır. Kabul eder misiniz, yoksa etmez misiniz, bilemem, ama ben anlatamam. Bir şeyleri hikâyeleştirip anlatma konusunda çok yetersizim. Anlattıklarım sizin için ya kısa ve anlamsız olur ya da abartılı ve uzun bir şey olur. Eğer isterse-niz, aklımda kalanları bir deftere yazayım, gelip size okuyayım.”

Arkadaşları ilk anda bu teklife sıcak bakmadılar. Ama Vladimir Petroviç ısrarcı olunca kabul etmek durumunda kaldılar. Aradan iki hafta kadar geçtikten sonra tekrar bir araya geldiler. Vladimir Petroviç söz verdiği üzere başından geçen ilk aşkının hikâyesini bir deftere yazıp arkadaşlarına getirmişti.

Defterde şunlar yazılıydı:

I

Ben o yıl on altı yaşıma yeni basmıştım. Anlatacağım şeyler 1833 yılının yaz aylarında gerçekleşti.

Ebeveynimle birlikte Moskova'da yaşıyordum. Onlar Neskuçny'ın karşısındaki Kaluga Karakolu'na yakın bir yerde geçici olarak bir yazlık kiralamışlardı. Ben üniversite imtihanına hazırlanıyordum, ama pek de iyi hazırlandığım söylenemezdi: Hiç acele etmeden çok az çalışıyordum.

Ailem beni kendi hâlime bırakmıştı. Özellikle son Fransız mürebbimden ayrıldığımdan beri ne istersem onu yapmaktaydım. Bu mürebbim Rusya'ya “bomba gibi” (*comme une bombe*) düştüğü fikrine bir türlü alışamadığından surat asarak günlerce yatağından çıkmazdı. Babam bana karşı resmî ama nazik bir tavır sergilerken, benden başka çocukları olmamasına rağmen, annem de bana karşı sıcak bir tavır sergilemez, neredeyse hiç ilgilenmezdi benimle: Onun zihni başka şeylerle meşguldü. Babam, daha genç ve yakışıklı biri olup annemle onun mal-mülk sahibi olmasından dolayı evlenmişti. Annem babamdan on yaş kadar büyük biriydi. O, hüznü bir hayat geçirmekteydi: Sürekli endişe içindeydi, babamı kıskanır, kendi kendine kızar ve söylenirdi, ama bu durumu babama hiç belli etmemeye çalışırdı. Çünkü ondan çok korkardı. Babam ise kendine hep bir sınır çizer, o sınır dahilinde sert, soğuk bir tavırla günlük yaşamını devam ettirirdi. Ben, ömrüm boyunca babam kadar sakin, kendine olan güveni tam, ağzından çıkan sözlerden asla geri adım atmayan bir adam görmüş değilim.

Ben o yazlıkta geçirdiğim ilk haftaları hiçbir zaman unutamam. Hava şahaneydi. Şehirden 9 Mayıs'ta, tam da Aziz Nikolas Günü'nde göçtük. Ben bazen yazlığımızın bahçesinde, bazen Neskuçniy Parkı'nda, bazen de karakolun öbür tarafında vakit geçiriyordum. Elime herhangi bir kitap –mesela *Kaydanov'un Kursu* kitabını– alıyordum, ama sayfalarını arada bir açıyordum. Çoğu zaman ezberimde olan onlarca şiirden birini sesimi biraz yükselterek mırıldanıyordum. Kanım kaynamakta, kalbim bir başka atmakta, nasıl olduğunu tarif edemediğim tatlı ve farklı bir duygunun kucağında buluyordum kendimi. Bilmediğim bir şeyi bekliyor, bilmediğim bir şeyden ürküyor ve etrafımdaki her şeye şaşkınlıkla bakınıyor, kendimi olabilecek her şeye hazır gibi hissediyordum. Düşüncelerim bölündükçe bölünüyor, tan ağarınca çan kulesi etrafında hızla dolaşan kırlangıçlar gibi, aynı hayal evrenini hızla dolaşıyordu; birden bilmediğim bir sebeple üzülüyor, hatta ağladığım da oluyordu. Ama bazen mırıldandığım şiirlerden bazen akşamın güzelliğinden esinlenerek oluşan gözyaşlarımın ve hüznümün arasından gençliğimin tarifsiz güzel duyguları, bahardaki otlar misali, yükseldikçe yükseliyordu.

O günlerde benim bir de binek atım vardı. Kendim eyerliyor ve olabildiğince uzak bir yere tek başıma gidiyordum. Atımı dörtnala kaldırıyor ve kendimi turnuvada bir şövalye olarak hayal ediyordum –rüzgar kucığıma doluyor, hem de kulaklarıma fısıldıyordu neşeyle!– ya da yüzümü gökyüzüne çevirip güneşin ışıklarını ve göğün maviliğini, ruhuma açılan kapıdan buyur ediyordum.

O zamanlar zihnimde bir kadın imgesi, bir kadının aşkının silüeti neredeyse hiçbir zaman belirgin hatlarla canlanmadığını hatırlıyorum, ama düşündüğüm, hissettiğim her şeyde yeni, tarif edilemeyecek kadar tatlı, kadınsı bir şeyin yarı bilinçsiz, utangaç bir önsezisi vardı...

Bu önsezi, bu beklenti benim tüm benliğime yerleşmişti: Ben onunla nefes alıyordum. O his, kanımın her damlasıyla birlikte damarlarımda dolaşıyordu... Yakında gerçekleşeceği yazılıydı kaderimde.

Bizim yazlık; kolonları olan, ahşap yapılı bir malikâneyle iki alçak müştemilattan oluşuyordu. Sol taraftaki müştemilatta ucuz duvar kâğıdı çıkaran küçük bir imâlathane bulunmaktaydı. Ben oraya pek çok kez şunu seyretmeye gitmiştim: Kirli iş önlükleri giymiş, zayıf, saçları dağınık, yorgun yüzlü on kadar çocuk, pres makinesinin dörtgen kütüklerini hareket ettiren ahşap kolun üzerine atlayıp, çöp gibi zayıf vücutlarıyla ağırlık oluşturarak, kâğıtlar üzerine rengârenk desenler basıyorlardı. Sağdaki müştemilat ise boştu ve taliplisi çıkarsa kiraya verilecekti. Bir gün –9 Mayıs’ın üzerinden üç hafta kadar bir süre sonra– o müştemilatın pencerelerinin kepenkleri açıldı ve birkaç kadının silüeti belirdi. Oraya bir aile taşınmıştı. Şunu hatırlıyorum: Aynı gün öğle yemeğinde annem kâhyaya yeni komşumuzun kim olduğunu sormuştu. Knyaginya¹ Zasekina’nın soyismini duyunca ilk başta biraz hoşnut olmadığını gösterircesine, “Ya! Knyaginya mıymış...” demişti ve eklemişti: “Fakir birine benziyor olmalı.”

“Üç kiralık faytonla geldiler,” demişti kâhya nezaketle servis yaparken. “Kendilerine ait faytonları da yokmuş. Ev eşyaları da öyle ahım şahım değil.”

Annem, “Olsun,” diye itiraz etmişti. “Yine de bu daha iyi.” Babam anneme soğuk bir bakış atınca annem konuşmasını kesmişti.

Gerçekten de Knyaginya Zasekina zengin bir kadın olmazdı: Kiraladığı müştemilat öyle eski, küçük ve üstelik basık tavanlıydı ki biraz hâli vakti yerinde olan biri oraya yerleşmeye

1. Rus asilzâde hanımlarına verilen unvan. Knyaz’ın hanımı veya dul kalan eşi. –çn.

râzı olmazdı. Gelgelelim o zaman bunların hepsi sağ kulağımdan girmiş, sol kulağımdan çıkmıştı. Knyaz unvanı benim üzerimde neredeyse hiçbir etki bırakmamıştı: Kısa süre önce Schiller'in *Haydutlar* isimli eserini okumuştum.